

РЕЦЕНЗИЯ

съгласно заповед Р-109-350/17.10.2019г.
на Ректора на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” - Варна

от доц. д-р Радост Спиридонова Асенова, д.м.
катедра Урология и Обща медицина, Медицински факултет, Медицински университет –
Пловдив

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен **„доктор”**
професионално направление - **Медицина**
докторска програма – **Обща медицина**

Автор: **д-р Янко Георгиев Стефанов**

Катедра /УС: **„Обща медицина и клинична лаборатория”**, МФ, Медицински
университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” - Варна

Тема: **Особености на острата коремна болка при възрастни пациенти – анализ на
хоспитализирани болни за 10-годишен период**

Форма на докторантурата: **самостоятелна форма на обучение**

Научен ръководител: **проф. д-р Валентина Маджова, дм**
Научен консултант: **доц. д-р Васил Божков, дм**

Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали е в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” - Варна и включва пълния набор от изискуеми документи свързани с хода на процедурата.

Кратки биографични данни за докторанта

Д-р Янко Стефанов е роден 1986г. в град Бургас. Завършва висше образование към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна 2011г. Непосредствено след дипломирането си д-р Стефанов започва своята професионална кариера като лекар асистент във Втора Клиника по Хирургия към УМБАЛ „Св. Марина“ гр. Варна. Академичната кариера на д-р Стефанов стартира от 2015г. като асистент в катедра Обща медицина и клинична лаборатория. Докторантът е ангажиран в преподаването на две дисциплини – обща медицина и хирургия, в чиято област е и представеният дисертационен труд. В последните пет години докторантът е преминал курсове и специализации в областта на научен интерес. Владее писмено и говоримо немски и английски език. Член е на престижни организации в областта на обща медицина и хирургия: Европейска организация на учителите по обща медицина – EURACT, Сдружение на учители и изследователи в България по обща медицина – СОИБОМ, БЛС, Българско хирургично дружество - БХД.

Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Представеният ми за рецензиране труд е актуален и с практическо значение. Острата коремна болка в напреднала и старческа възраст е обект на интензивни проучвания, в резултат на което са изяснени основните причини, патогенетични механизми, клинични

особености и лечебни възможности понастоящем. Тя е четвъртото по честота основно оплакване при пациентите в старческа възраст и често се характеризира с атипични клинични прояви. Факт е, че голямото разнообразие на клиничните симптоми и широкият спектър на заболяванията, свързани с острата коремна болка, усложняват значително идентифицирането на причината за тази болка. Това определя и непрекъснатото внедряване на все по-модерни диагностични и лечебни методи, позволяващи подобряване на дейността на медицинските екипи и оптимизиране на управлението на пациенти с този симптом.

Определено, разработването на констелации от най-подходящи показатели за диагностична оценка на болните с остра коремна болка в напреднала и старческа възраст представлява научен интерес, който е добре аргументиран от докторанта.

Бих си позволила да отбележа следните важни аспекта, които са безспорно достойнство на научната разработка:

- ✓ Актуалност и социална-значимост на разглежданата проблематика. Социалната значимост на изследвания проблем се определя от гледна точка както на избраната група пациенти – напреднала и старческа възраст, така и разглежданото животно-застрашаващо състояние при тази група пациенти, изискващо своевременно и адекватно поведение на всеки един етап от здравната система;
- ✓ Обхванат е 10-годишен период за проведеното ретроспективно проучване;
- ✓ Интердисциплинарен характер на избраната тема;
- ✓ Отчитане на полиморбидността сред пациентите с остра коремна болка, проблематика, която става все по актуална за общата медицинска практика;
- ✓ Професионална компетентност и натрупан опит от дисертанта в две основни области на медицината – обща медицина и хирургия, позволяващи детайлно обхващане на проблема и извеждане на важни за практиката препоръки към медицинските специалисти.

Всичко това е в потвърждение на важността на проблема и навременното провеждане на проучването.

Познаване на проблема

Докторантът показва добро познаване на проблема, което се демонстрира от добре структурирания литературен обзор. Анализирани са 208 литературни източника, като цитациите са точни и коректни. Посочените литературни източници се отнасят за проучваната тема и обхващат последните 10 години. Проученият литературен материал е оценен критично и творчески, което показва умения за извършване на компетентен анализ на теоретичните постановки.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на д-р Янко Стефанов е изложен на 171 стандартни страници, които са разпределени структурно в следните основни части: въведение; литературен обзор; цел и задачи; материал и методи, собствени резултати, обсъждане; заключение, изводи и приноси. Дисертационният труд е онагледен с 116 таблици и 12 фигури.

Литературният обзор е аналитичен и критичен, структуриран в три основни раздела с подраздели. Разгледани са детайлно пет основни групи заболявания, включващи възпалителни, обструктивни, съдови, злокачествени и екстраперитонеални причини. Специално внимание е отделено на предимствата и показанията за провеждане на целесъобразни образни методи за поставяне на коректна диагноза. Предвид изследвания контингент, а именно пациенти в напреднала и старческа възраст, докторантът прави задълбочен анализ на литературата по отношение на

придружаващите заболявания при пациенти с остра коремна болка. Описани са все още спорни проблеми, представляващи научен интерес.

Основната цел на дисертацията е формулирана точно и ясно. Цел на настоящата разработка е да се дефинират особеностите в субективните оплаквания, физикалната находка, диагностичните възможности, протичането и изхода на острата коремна болка при пациенти в напреднала и старческа възраст с оглед изработване на диагностичен алгоритъм в помощ на лекарите от общата медицинска практика.

Определените шест основни задачи са конкретни, добре дефинирани, съобразени с поставената цел и достатъчни за нейното реализиране.

Приложените методи за събиране на информацията съответстват на заложената цел. Обект на настоящото проучване са общо 240 болни с остри заболявания на гастроинтестиналния тракт на възраст над 60г. Разработеният инструментариум съдържа подробна информация за извършени рутинни клинични, лабораторни и образни изследвания. При всички пациенти е направена оценка на предоперативния риск и пациентите са разделени по групи въз основа на данните от физикалния преглед и съпътстващите коморбидни състояния съгласно класификацията на American Society of Anesthesiologists (ASA).

Получените резултати са представени и онагледени с таблици и фигури и обхващат всички поставени от докторанта задачи. Резултатите убедително показват значението на редовното контролиране на здравословното състояние на болните със сериозни хронични заболявания в напреднала и старческа възраст от страна на ОПЛ и специалистите от доболничната медицинска помощ. Доказано е, че съчетаното използване на методи за образна диагностика, като КТ изследване на корема, абдоминална ехография, обзорна рентгенография и фиброгастроуденоскопия притежава по-голяма практическа стойност, отколкото самостоятелното им приложение при болните в напреднала и старческа възраст с остра коремна болка. Установено е, че възрастта на болните оказва значително влияние върху леталитета, като с нарастване на възрастта нараства и вероятността за болнична смъртност. Очакван извод е, че своевременното прецизно диагностициране на патологичните състояния при болните в напреднала и старческа възраст с остра коремна болка и оперативното им лечение са от съществено значение за намаляване на леталитета при тези болни. Важен за практиката е и факта, че вероятността за леталитета при болните, при които продължителността на оплакванията им преди хоспитализацията е над 48 часа, е статистически значимо по-голяма, отколкото при тези с по-кратка продължителност на оплакванията.

Направеният анализ на влиянието на придружаващите заболявания върху преживяемостта и болничната смъртност на болните в напреднала и старческа възраст с остра коремна болка показва, че конкретния брой на придружаващите заболявания при отделния болен влияе статистически значимо върху леталитета на тези болни. Хипертоничната болест е най-честото сред общо 13 сериозни хронични заболявания при болните в напреднала и старческа възраст с остра коремна болка. Мезентериалната тромбоза е свързана със статистически достоверно най-висок риск за смърт при изследваните болни, следвана от перфорацията, илеуса и кървенето от гастроинтестиналния тракт.

Наблюдаваните зависимости са анализирани подробно, като в частта обсъждане прецизно е направена съпоставка на получените резултати с тези от други източници.

На базата на направеното проучване, получените резултати и тяхната интерпретация са формулирани изводи, които са систематизирани, достоверни, с практическо значение и отразяват подробно значението на научния труд.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на дисертацията са с подчертан научно-приложен характер и са резултат от проучването. Направено е ретроспективно проучване за 10 годишен период на хоспитализирани болни в напреднала и старческа възраст с остра коремна болка при остри гастроинтестинални заболявания като чрез използване на констелация от клинични белези, лабораторни изследвания и образни методи за диагностика са установени специфични, възрастово и полово-зависими особености. Разработеният оригинален диагностично-лечебен алгоритъм при пациенти в напреднала и старческа възраст с остра коремна болка дава възможност за широко приложение в общата медицинска практика, с цел оказване на качествени и своевременни грижи.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

При разработване на дисертационния труд д-р Янко Стефанов има публикувани 3 статии, в които е водещ автор на една от тях. Част от дисертационния труд е представен на 3 научни форума.

Лично участие на докторанта

Дисертационният труд показва, че докторантът притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Автореферат

Представеният автореферат е съобразен с изискванията на правилниците като отразява систематизирано, ясно и точно целта, задачите, материал и методи, основните резултати, изводи и препоръки.

Критични забележки и препоръки

Нямам забележки по съществуването на дисертационния труд.

Лични впечатления

Личните ми впечатления са, че д-р Стефанов проявява всеотдайност към работата си.

Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

С оглед кариерното развитие, препоръчвам на дисертанта да засили публикационната си активност, което ще спомогне получените данни да станат достояние до по-широка аудитория.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и ще допринесе за по-нататъшното оптимизиране на комплексното диагностично-лечебно поведение при болни в напреднала и старческа възраст с остра коремна болка в общата медицинска практика. Дисертационният труд на д-р Янко Стефанов е задълбочен и напълно отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” - Варна. Всичко това ми дава право и основание да дам своята положителна оценка за проведеното изследване и да предложа на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на д-р Янко Стефанов в докторска програма по Обща медицина, защитена към Катедрата „Обща медицина и клинична лаборатория”, при Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” - Варна.

07.11.2019г.

Рецензент:

доц. Д-р Радост Асенова, дм